

Ülkər Abdullayeva
Bakı Dövlət Universiteti

AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ “VƏTƏN” KONSEPTİNİN SİYASİ VƏ DİPLOMATİK DİSKURSLARDA REALLAŞDIRILMASI

Açar sözlər: *diskurs, vətən, siyasi, diplomatik, doğma torpaq*

Keywords: *discourse, motherland, political, diplomatic, native land*

Ключевые слова: *дискурс, родина, политический, дипломатический, родная земля*

XX əsrin 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanın müstəqillik qazanaraq, yeni bir inkişaf mərhələsinə daxil olması ilə azərbaycanlıların dünya dil mənzərəsində “vətən” konseptinin məzmun və strukturunda bir sıra dəyişikliklər baş vermişdir. Belə dəyişikliklərdən ən mühümü azərbaycanlıların mental şüurunda süni şəkildə yaradılmış və Sovet İttifaqı kimi nəhəng bir ölkəni “böyük vətən” və bizim əsl vətənimizi yəni, Azərbaycanı “kiçik vətən” hesab edən güclü bir siyasi-ideoloji sistemin iflasına uğraması oldu. Bundan sonra Azərbaycan xalqının nümayəndələrinin adi danışığından tutmuş siyasi xadimlərin çıxışlarından bütünlükdə siyasi-diplomatik məzmunlu mətnlərdə artıq müstəqil Azərbaycan bu xalqın “kiçik vətən”i deyil, “böyük vətəni” kimi təqdim olunmağa başladı. Bundan sonra azərbaycanlıların vətəni ilə bağlı “Sovet Azərbaycanı” ifadəsi siyasi və diplomatik diskurslardan tamamilə yoxa çıxdı və onun yerinə “müstəqil Azərbaycan”, “müstəqil respublika”, “müstəqil dövlət”, “müstəqil ölkə” ifadələrinin işlədilməsinə başlandı.

Azərbaycan dilçilik elmində “vətən” konseptinin siyasi və diplomatik məzmunlu diskurslarda reallaşdırılması ilə bağlı indiyədək heç bir tədqiqat işi aparılmamışdır. Son otuz ilə aid çoxsaylı ictimai-siyasi məzmunlu mətnlər əsasında “vətən” konseptinin siyasi-diplomatik diskurslarda reallaşdırılması heç şübhəsiz, konseptin məzmunu və əsas nüvə anlayışlarında baş verən təkamül proseslərini izləmək imkanı yaradır. Tədqiqat zamanı son 25-30 ildə müstəqil Azərbaycana rəhbərlik edən dövlət başçılarının siyasi məzmunlu bəyanatlarında, çıxış, nitq və məktublarında, ölkənin xarici siyasət idarəsinin diplomatik məzmunlu sənədlərində yer alan əsas dil materialları mənbə kimi tədqiqata cəlb olunmuşdur.

XX əsrin 90-cı illərinin əvvəlləri XXI əsrin ilk onilliklərinə aid siyasi və diplomatik məzmunlu dil nümunələrində konseptin adını ifadə edən “vətən” məfhumu konseptin əsas nüvə anlayışları, konseptin məzmununa daxil olan digər leksemlər, söz və ifadələr çox geniş şəkildə təmsil olunmuşdur. Respublikanın daxili siyasi həyatına aid olan minlərlə səhifədən ibarət mətnlərdə daha tez-tez təkrar edilən və daha çox işlədilən anlayış kimi “vətən”, “vətənimiz” leksemləri çıxış edir. Buna minimal olaraq, siyasi mətnlərdə yer alan bir neçə dil materialına müraciət edək:

Azərbaycan hər birimizin **Vətənidir**. Hər kəs, hər bir vətəndaş öz vətəninin keşiyində durmalıdır. Əgər əsgər, zabit **vətənin keşiyində** durursa, döyüşdə həlak olursa, cəbhə bölgəsinə gedə bilməyən **vətəndaş** öz iş yerində çalışmalıdır. Gəlin hamımız əl-ələ verib **Vətənin, ana torpağın** müdafiəsinə qalxaq [5, s.319].

Vətənimizin müdafiəsi uğrunda döyüşlər davam edir. Qəhrəman Azərbaycan Ordusu erməni silahlı qüvvələrinin hücumlarına layiqli cavab verir, **elimizin, yurdumuzun** müdafiəsində etibarlı dayanır. Bu müharibə Vətən müharibəsidir! Xalqımız **Vətənin, torpağın** müdafiə etmək üçün ayağa qalxmışdır! [5, s.300].

Mətnlərin təhlili göstərir ki, siyasi diskursda yer alaraq tez-tez təkrarlanan “vətən”, “vətənimiz” leksemləri azərbaycanlıların dünya dil mənzərəsində “böyük vətən” anlayışını ifadə etmək üçün işlədilmişdir. Bu zaman “vətən” konseptinin məzmununda mühüm rol oynayan və onun nüvə anlamlarından biri olan “ana torpaq” ifadəsi “böyük vətən”ə sinonim kimi çıxış etmişdir. Siyasi diskursda “vətən” lekseminin sinonimi kimi “doğma torpaq”la yanaşı, “torpaq”, “torpağımız”, “torpaqlarımız” və “yurdumuz” sözlərinin yer alması dilimizdə konseptin məzmununun nə dərəcədə zəngin olduğunu nümayiş etdirir.

“Vətən” konseptinə daxil olan “ölkə” və “ölkəmiz” leksemi ilə bağlı bəzi nümunələrə nəzər salaq:

Torpaqlarımızın müdafiəsi indi etibarlı əllərdədir. Ordu quruculuğu prosesi normal gedir, ordumuz nizamlanır, günbəgün öz gücünü artırır. Onun qüdrəti ilə **ölkəmizin** müdafiəsinə və işğal edilmiş **torpaqlarımızın** geri qaytarılmasına nail olacağıq [5, s.197].

Bu gün bizim böyük bayramımızdır. Azərbaycan Dövlət Müstəqilliyinin 11-ci ildönümüdür. **Ölkəmiz** bayram edir, xalqımız, **vətənimiz** bayram edir [10, s.54].

Mətnlərin təhlili göstərir ki, “ölkə” və “ölkəmiz” leksemləri siyasi diskurslarda “vətən” konseptinin əsas anlayışları kimi çıxış edir. Bu leksemlər həmin mətnlərdə çoxsaylı (mindən çox) olması ilə diqqəti cəlb edir. Maraqlıdır ki, təqdim edilən mətnlərdə yer alan “ölkəmiz” leksemi bütövlükdə Azərbaycan xalqının doğma, şəxsi məkanını ifadə etməklə yanaşı, bizə doğma olan ərazini qonşu və bizə yad olan xalqlara məxsus olan məkandan fərqləndirmək üçün siyasi və diplomatik diskurslarda geniş şəkildə istifadə olunmuşdur.

Ölkəmiz dünyada öz mövqelərini möhkəmləndirmişdir. İndi Azərbaycanla hesablaşır, ona hörmət edirlər. **Ölkəmizin** regiondakı mövqeyi möhkəmlənmişdir. Azərbaycansız regionda heç bir iqtisadi layihə həyata keçirilə bilməz [11, s.94].

Yuxarıda təqdim etdiyimiz mətnin təhlili göstərir ki, azərbaycanlıların dünya dil mənzərəsində “böyük vətən”i bildirmək üçün də istifadə olunan “ölkə”, “ölkəmiz” leksemləri siyasi və diplomatik diskurslarda daha çox siyasi məzmun qazanaraq, “dövlət” anlayışına sinonim kimi işlənmişdir.

“Vətən” konseptini diplomatik məzmun daşıyan diskursda reallaşdırmaq üçün çoxsaylı mətnlərdən seçdiyimiz bəzi dil nümunələrinə nəzər salaq:

Yarışlar, olimpiadalar, çempionatlar elə məkandır ki, orada **ölkələr** bir-biri ilə bəhsləşir. **Ölkələr** kimin birinci, kimin ikinci yerdə olmasını daha harada göstərə bilər?! Heç yerdə. Bu, cəmiyyətin həyatında da çox mühüm amildir, gənclər

arasında **vətənpərvərlik** ruhunu, **vətənə sevgi** ruhunu gücləndirir - xüsusən də idmançı qalib gələndə, **ölkənin bayrağı** qaldırılanda, onun **himni** səsləndə. Bunlar çox təsirləndirici anlardır [4, s.81].

Onlar artıq **Azərbaycan torpaqlarında** öz dövlətini yaradıblar. **Bizim torpaqlarda** yenidən digər erməni dövləti yaradıla bilməz. Azərbaycan bununla heç vaxt razılaşmayacaq və bu, heç vaxt baş verməyəcəkdir... Azərbaycanın **öz ərazi bütövlüyünü** bərpa etməyə tam hüququ vardır [3, s.160].

"Vətən" konseptinin təqdim olunan mətnlər əsasında diplomatik diskursda reallaşdırılması belə bir ümumi nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, dövlət başçıları səviyyəsində aparılan bütün danışıqlarda və yazışmalarda konseptin "ölkə", "ölkəmiz", "Azərbaycan torpaqları", "torpaqlarımız" kimi əsas anlamlarından istifadə olunmuşdur. Diplomatik sənədlərdə kifayət qədər geniş şəkildə təmsil olunan "vətən" konseptinin digər anlayışları içərisində dominantlığı ilə diqqəti cəlb edən "ölkəmiz" leksemi vətəni bildirməklə yanaşı, daha çox "dövlət" anlayışını da özündə ehtiva etmişdir. Heç də təsadüfi deyildir ki, təqdim olunan mətnlərdən birincisində "ölkə" sözü "bayraq" və "himn" leksemləri ilə birlikdə verilmişdir.

Beləliklə, siyasi və diplomatik diskurslarda dövlət başçılarının və digər rəsmi şəxslərin dilində daha tez-tez "torpaqlarımız", "ölkəmiz", "bizim ölkəmiz" "yurdumuz", "diyar" kimi leksemlərin işlədilməsi azərbaycanlıların dünya dil mənzərəsində vahid coğrafi, siyasi birliyə əsaslanan doğma bir məkan, ərazi, konkret desək, "böyük vətən" (Vətən-2) haqqında təsəvvürün canlanmasına imkan yaradır. Müasir dövrdə ingilis xalqının nümayəndələri öz vətənlərini bir qədər soyuq və ümumi şəkildə "bu ölkə" (this country) adlandırdıqları halda, bizim təqdim etdiyimiz mətnlərdə daha çox "bizim" əvəzliyindən ("bizim ölkə") və mənsubiyyət şəkilçilərindən ("ölkəmiz", "torpaqlarımız", "yurdumuz") geniş şəkildə istifadə olunmuşdur.

Yuxarıda təhlil etdiyimiz dil materialları belə bir nəticə çıxarmağa imkan verir ki, hazırkı dövrdə Azərbaycan dilində "vətən" konseptinə daxil olan əsas nüvə anlayışını "ölkəmiz" leksemi təşkil edir. Bu leksem müxtəlif təyinatlı lüğətlərdə vətəni bildirən və əsas anlayışlar kimi təqdim olunan "ana yurd", "ata yurdu", "doğma torpaq" kimi ifadələr üzərində dominantlıq etməkdədir.

Azərbaycanlıların dünya dil mənzərəsində "öz şəxsi məkanı"ni yəni, "kiçik vətəni"ni bildirən anlayışlardan siyasi və diplomatik diskurslarda nə dərəcədə istifadə olunduğunu müəyyənləşdirmək üçün bəzi mətnlərə nəzər salaıq:

*İşğal edilmiş Azərbaycan ərazilərinin azad olunmasını tələb edən BMT Təhlükəsizlik Şurasının məlum qətnamələrində **yurdlarından** didərgin düşmüş şəxslərin **öz torpaqlarına** geri dönməsi hüququ təsdiq edilmişdir* [1, s.401].

*Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində **yurd-yuvasından** didərgin düşmüş bir milyondan artıq **soydaşımız** ağır vəziyyətdə yaşayır* [12, s.101].*Ümid edirik ki, işğal olunmuş **torpaqlarımız**...azad ediləcək və yüz minlərlə qaçqın soydaşlarımız öz **el-obasına, doğma yurd-yuvalarına** qayıdacaqdır* [8, s.80].

Azərbaycan dilində “vətən” konseptinin siyasi və diplomatik diskurslarda təqdim olunan dil vahidləri əsasında reallaşdırılması göstərir ki, siyasi və diplomatik mətnlərdə tez-tez təkrarlanan “yurd”, “doğma yurd”, “yurd-yuva”, “doğma yurd-yuva”, “el-oba” kimi leksemlərdən Azərbaycanın başlıca olaraq, Qarabağ bölgəsində əhalinin yaşadığı “kiçik vətəni” (Vətən-1) bildirmək üçün geniş şəkildə istifadə olunmuşdur.

Azərbaycanın Ermənistanın hərbi təcavüzünə məruz qalması nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizinin işğal olunması, bir milyondan çox soydaşımızın Ermənistandan, Qarabağdan didərgin düşərək qaçqına çevrilməsi reallığının əks olunduğu siyasi və diplomatik məzmunlu mətnlərə nəzər salaraq:

Azərbaycan heç vaxt bizim əzəli torpağımız olan Dağlıq Qarabağda ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına icazə verməyəcəkdir. Biz hamımız yaxşı bilirik ki, bugünkü Ermənistan dövləti tarixi Azərbaycan torpaqlarında yaradılıbdır. İrəvan xanlığı, Zəngəzur mahalı, digər bölgələr bizim tarixi torpaqlarımızdır [3, s.951].

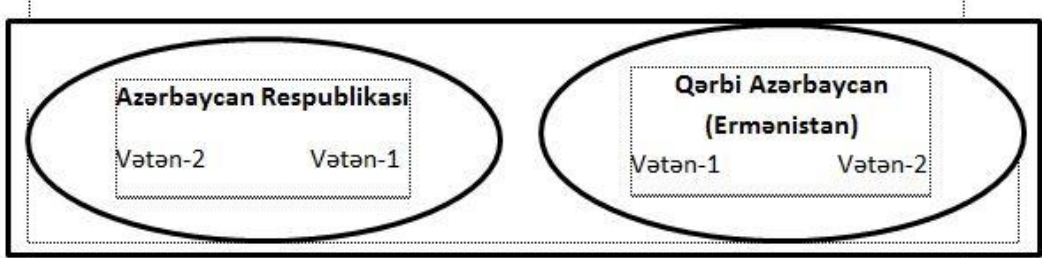
BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən erməni qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarından dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən dörd qətnamənin qəbul edilsə də, işğal hələ bu gün də davam edir [3, s.186].

Azərbaycanlıların Ermənistandan kütləvi şəkildə qovulması, vətən torpaqlarının bir hissəsinin işğal edilməsi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulması, Qərbi Azərbaycanın və Qarabağ bölgəsinin böyük hissəsinin etnik təmizlənməyə məruz qalması son 30 ildə azərbaycanlıların vətən ilə bağlı dünya dil mənzərəsində bir çatışmazlıq və natamamlıq yaratmışdır.

Azərbaycanlıların mental şüurunda tarixən formalaşmış “böyük vətən”in ərazisinin müstəqillik qazandıqdan sonra Sovet dövrü ilə müqayisədə “kiçilməyə” məruz qalması bu xalqın nümayəndələrinin düşüncəsində “vətən” obrazını canlandırmasına mənfi təsir göstərməklə, şifahi nitq prosesində, yazılı sənədlərdə və siyasi diskurslarda “vətən” bildirən leksemlərin qavranılmasında müəyyən çətinlik və maneə yaratmaqdadır. Nə qədər ki, ərazi bütövlüyümüz bərpa olunmayıb, hər bir azərbaycanlının mental şüurunda “vətən” anlayışı ilə bağlı bir çatışmazlıq və natamamlıq sindromu hökm sürəcəkdir.

Öz doğma torpaqlarından qovularaq, Azərbaycana sığınmış qərbi azərbaycanlılar üçün “vətən” konseptinin məzmununda baş vermiş əsas dəyişiklik onların “öz şəxsi məkanı”nın, yəni “kiçik vətən”in itirilməsi hesab edilə bilər. Ermənistandan qaçqın düşən əhali Azərbaycana köçüb gəlmə prosesinin ilkin mərhələsində yerləşdikləri məkanı (kəndi, şəhəri, qəsəbəni və s.) tədricən ilkin-“kiçik vətən”ləri saymağa başladılar. Qərbi azərbaycanlılar Azərbaycanda məskunlaşandan sonra yeni ərazidə onlar əvvəlcə “kiçik vətən” (Vətən-1), sonra isə “böyük vətən” (Vətən-2) qazandılar. Tarixi prosesin gedişində həmin fərdlərin kiçik məkanlarının, yəni “kiçik vətən”lərinin “böyük vətən” ilə əlaqələri getdikcə daha da möhkəmləndi.

Sxem 1. Qərbi azərbaycanlıların dünya dil mənzərəsində “vətən” anlayışı

1988-1993-cü illər arasında Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsindən və yeddi rayondan didərgin düşərək qaçqına çevrilən və ölkəmizin müxtəlif bölgələrində yerləşən Qarabağ əhalisinin dünya dil mənzərəsində “vətən” konseptinin məzmununda baş vermiş dəyişikliklər fərqli şəkildə cərəyan etmişdir.

Böyük vətənləri olan Azərbaycanla sıx bağlı olub, işğal, deportasiya və etnik təmizləmə prosesində öz doğma kənd, oba yurd-yuvasını-“kiçik vətən”ini (Vətən-1) itirən Qarabağ əhalisi yerləşdikləri yeni əraziləri tədricən “yeni kiçik vətən”ləri hesab etməyə başladılar. Lakin Ermənistandan köçüb gələnlərdən fərqli olaraq, onların mental şüurunda “böyük vətən” (Vətən-2) anlayışı dəyişməz olaraq qaldı.

Sxem 2. Qarabağ əhalisinin dünya dil mənzərəsində “vətən” anlayışı

Həm Ermənistan, həm də Qarabağdan didərgin düşərək Azərbaycanın müxtəlif coğrafi məkanlarında “kiçik vətən” əldə edən əhalinin dünya mənzərəsində keçən 20-30 ildə baş vermiş əsas dəyişiklik onların keçmiş vətənləri ilə əlaqənin kəsilməsidir. Həmin torpaqlar yaxın vaxtda düşməndən azad edilməsə, özgələşmə, yadlaşma prosesi getdikcə daha da dərinləşə bilər.

Seçdiyimiz müxtəlif təyinatlı dil materiallarının təhlili belə bir nəticəyə gəlməyə imkan verir ki, “vətənpərvərlik” anlayışı konseptin məzmununa daxil olan əsas komponentlərdən biridir. “Vətənpərvərlik” ləksemnin yer aldığı bəzi mətnlərə nəzər salaq:

Şəhidlərimizin ruhu, qəhrəmanlığı hamımızı və birinci növbədə gənclərimizi torpaqlarımızı daha cəsarətlə, daha qəhrəmanlıqla qorumağa səsləyir. Gənclərimiz son illərin ağır nəticələrindən ibrət alaraq, özlərində vətənpərvərlik hisslərini daha da gücləndirəcəklər [5, s.115].

Xalqımız öz vətəni, torpağını qorumaq üçün hazırda qanlı döyüşlər aparır. Mühəribə davam edir. Neçə-neçə qəhrəman döyüşçülərimiz, qeyrətli oğullarımız bu döyüşlərdə torpağımızı, vətənimizi müdafiə edərək şəhid olmuşlar (5,s.300).

Azərbaycanın cəsarətli oğulları vətənimizi müdafiə edir və bu yolda Həzrəti imam Hüseyin kimi şəhid olurlar. Biz vətən, torpaq, din yolunda canından keçmiş şəhidlər qarşısında baş əyirik [6, s.27].

Dilimizdə “vətən” konseptinin tərkib hissələrindən birini təşkil edən, şifahi nitqdə və yazılı mətnlərdə, siyasi, ideoloji, diplomatik və s. diskurslar zamanı işlədilən “vətənpərvərlik” ləksemi hər bir azərbaycanlı üçün doğma torpağa, vətənə sıx şəkildə bağlı olmaq, vətəni, yurdu təmənnəsiz olaraq sevmək, ona bir övlad kimi, oğul kimi sədaqətlə xidmət etmək, onu qorumaq, onun müdafiəsində dayanmaq və vətən yolunda düşmənə qarşı savaşa girmək və vətən, yurd, doğma torpaq uğrunda canını belə əsirgəməmək, hər an düşünmədən onun yolunda ölməyə, şəhid olmağa hazır olmaq kimi çox ali və müqəddəs hissləri ifadə edir. Hazırkı şəraitdə azərbaycanlıların dünya dil mənzərəsində “vətənpərvərlik” anlamının ən yüksək ölçü vahidini “şəhid”, “şəhidlik” və “şəhid olmaq” ləksem və ifadələri təşkil edir.

Azərbaycan dilində “vətən” konseptinin siyasi və diplomatik diskurslarda reallaşdırılması zamanı konseptin leksik-semantik sahəsini müəyyənləşdirmək üçün müasir dövrə aid siyasi, ideoloji və diplomatik mətnlərdə konseptin məzmununa daxil olan əsas leksemləri, söz və ifadələri [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12] aşağıdakı şəkildə qruplaşdırmaq olar:

İsim kimi işlənən leksik vahidlər: vətən, vətənpərvərlik, vətəndaş, vətəndaşlıq, həmvətən, ölkə, torpaq, yurd, el-oba, diyar, məmləkət, millət, müstəqillik, şəhid, vətəndaşlıq, yer-yurd, yurd-yuva, azərbaycançılıq, qaçqın, respublika, bayraq, himn, el-oba, dil, dövlət, kənd, şəhər, qəhrəman, qəhrəmanlıq

Sifət kimi işlənən leksik vahidlər: vətənpərvər, vətənsəvər, yurdsevər, doğma, müstəqil, yersiz-yurdsuz, hüquqi, didərgin, suveren

İsmi ifadələr: doğma yurd, ata-baba yurdu, odlar yurdu, doğma ocaq, doğma vətən, Azərbaycan milləti, Azərbaycan dili, vətən övladı, müstəqil ölkə, doğma torpaq, ana vətən, vətən torpağı, müstəqil respublika, dövlət bayrağı, itirilmiş torpaqlarımız, hüquqi dövlət, dini etiqad, vicdan azadlığı, hüquq bərabərliyi

Feil və feili ifadələr: vətəni müdafiə etmək, şəhid vermək, vətəni qorumaq, qaçqın düşmək, torpaqlarımızı qorumaq, işğalçıları qovmaq, torpaqlarımızı düşməndən təmizləmək, ərazi bütövlüyünü təmin etmək, yerindən-yurdundan didərgin düşmək, məskunlaşmaq

Zərf: Qəhrəmancasına, igidcəsinə

Beləliklə, “vətən” konseptinin siyasi və diplomatik mətnlər əsasında reallaşdırılması göstərdi ki, “ölkəmiz”, “doğma torpaq” və “torpaqlarımız” leksemləri konseptin leksik-semantik sahəsinin nüvə hissəsində, 70-dən çox leksem və ifadələr isə konseptin periferiya hissəsində yer almışdır.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycanın xarici siyasəti: Sənədlər məcmuəsi. 2005. İkinci hissə. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi. Bakı, “GARİSMA” MMC, 2009-cu il. - 688 s.
2. Azərbaycanın xarici siyasəti: Sənədlər məcmuəsi. 2009. İkinci hissə. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi. Bakı, “Qolıaf Nəşriyyat Evi” MMC, 2009-cu il. - 664 s.
3. Azərbaycanın xarici siyasəti: Sənədlər məcmuəsi. 2010. Birinci hissə. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi. Bakı, “Cool Print” MMC, 2013-cü il. - 1032 s.
4. Azərbaycanın xarici siyasəti: Sənədlər məcmuəsi. 2011. Birinci hissə. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi. Bakı, “Season” MMC, 2014-cü il. - 912 s.
5. Əliyev Heydər. Müstəqilliyimiz əbədidir. Birinci kitab. iyun,1993-may, 1994, B., Azərənşr, 1997, 612 s.
6. Əliyev Heydər. Müstəqilliyimiz əbədidir. İkinci kitab. may 1994, dekabr 1994. B., Azərənşr, 1997, 604 s.
7. Əliyev Heydər. Müstəqilliyimiz əbədidir. On birinci kitab, iyul,1997-avqust, 1997. B., Azərənşr, 2003, 452 s.
8. Əliyev Heydər. Müstəqilliyimiz əbədidir. İyirmi doqquzuncu kitab. iyul 2000, sentyabr 2000. B., Azərənşr, 2009, 520 s.
9. Əliyev Heydər. Müstəqilliyimiz əbədidir. Otuz səkkizinci kitab. mart 2002, may 2002. B., Azərənşr, 2011, 480 s.
10. Əliyev Heydər. Müstəqilliyimiz əbədidir. Qırx ikinci kitab. oktyabr 2002, noyabr 2002. B., Azərənşr, 2012, 213 s.
11. Əliyev İlham. İnkişaf – məqsədimizdir. Birinci kitab. Avqust 2003, oktyabr 2003. B., Azərənşr, 2008, 424 s.
12. Əliyev İlham. İnkişaf – məqsədimizdir. İkinci kitab. Oktyabr 2003, fevral 2004. B., Azərənşr, 2009, 432 s.

Summary

Concept “Motherland” and its Realization in Political and Diplomatic Discourses in Azerbaijani

The given paper deals with the “motherland” concept based on the texts with socio-political contents of political and diplomatic discourses in Azerbaijani. There were analyzed the dominant role of lexemes such as “motherland”, “our motherland” and “our country”, and the changes occurred in the “homeland” notion in linguistic worldview with the violation of the territorial integrity of our country. Also, the lexical-semantic structure of the “motherland” concept has been analyzed on the political and diplomatic texts’ language units.

Резюме

Реализация концепта «Родина» в политическом и дипломатическом дискурсах азербайджанского языка

В настоящей статье, на основе содержания текстов общественно-политического характера, сделана попытка реализации концепта «Родина» в политическом и дипломатическом дискурсах современного азербайджанского языка. Наше исследование выявило, что в нынешний период лексемы «Родина», «Отчизна» и «наша страна» в политическом и дипломатическом дискурсах содержания концепта обладают доминантной ролью, в работе анализируются также изменения в связи с обостренным восприятием понятия «Родина» на фоне языковой картины мира и нарушения территориальной целостности нашей страны. Одновременно на основе лингвистических единиц языка текстов политического и дипломатического характера исследована структура лексико-семантической сферы концепта «Родина».

Rəyçi: fil.f.d M.Məmmədov